

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय
कला, विज्ञान आणि वाणिज्य, बारामती
स्वायत्त

QUESTION BANK (2019-20)

मराठी

एम.ए. भाग — एक (सत्र —२)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक — १

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी (४२०१)

विषय शिक्षक : डॉ. सीमा नाईक—गोसावी

(with effect from June - 2019)

अ) Objective Questions

१. 'ह' काय आहे?
अ) अल्पप्राण ब) महाप्राण क) अल्प—महाप्राण ड) ओष्ठय
२. मराठी भाषेतील पुढील उच्चार 'घर्षक' आहेत?
अ) प,फ,ब ब) द,ध,न क) श,ष,स ड) ल,ळ
३. मराठीमध्ये कोणत्या बोलीचा 'ळ' चा 'य' होतो?
अ) अहिराणी ब) डांगी क) कोकणी ड) मालवणी
४. ज्ञानपीठ पारितोषिक हे दरवर्षी सर्वोत्कृष्ट दिले जाते.
अ) साहित्यिकास ब) राजकारणपटूस क) अभिनेत्यास ड) खेळाडूस
५. 'व' बदल 'य' कोणत्या बोलीत होतो?
अ) अहिराणी ब) हळबी क) वऱ्हाडी ड) नागपुरी
६. कवी 'बी' यांचे पूर्ण नाव काय?
अ) नारायण मुरीधर गुप्ते ब) प्रल्हाद केशव अत्रे
क) त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे ड) माधव त्र्यंबक पटवर्धन
७. जे शब्द क्रियापदाबद्दल विशेष माहिती सांगतात त्यांना काय म्हणतात?
अ) क्रियाविशेषण ब) शब्द क) प्रयोग ड) सर्वनाम
८. खालीलपैकी पहिली सामाजिक कादंबरी कोणती?
अ) बळीबा पाटील ब) पण लक्षात कोण घेतो?
क) यमुनापर्यटन ड) मोचनगड
९. मराठीत पहिले वृत्तपत्र किती साली निघाले?
अ) १८३२ ब) १८०० क) १८३१ ड) १८५०
१०. वाचकाला समजले पाहिजे असा निकष कोणत्या माध्यमाचा असतो?
अ) आकाशवाणी ब) दूरदर्शन क) वृत्तपत्र ड) इलेक्ट्रॉनिक्स

११. कोणते श्राव्य माध्यम आहे?

अ) दूरचित्रवाणी ब) आकाशवाणी क) संगणक ड) दूरदर्शन

१२. 'सकाळ' हे वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?

अ) लोकमान्य टिळक ब) गो.ग. आगरकर क) ना.भि. परुळेकर ड) काकासाहेब गाडगीळ

१३. सुलभ व स्वस्त असे जनसंवाद माध्यम कोणते आहे?

अ) वृत्तपत्र ब) दूरदर्शन क) आकाशवाणी ड) दूरचित्रवाणी

१४. शास्त्रीय ज्ञानाचे माध्यम असणारी भाषा होय.

अ) परिभाषा ब) शास्त्रीय भाषा क) तत्सम भाषा ड) देशी भाषा

१५. संस्कृत भाषेतून मराठीत जसेच्या तसे आलेल्या शब्दांना म्हणतात.

अ) तत्सम ब) तद्भव क) देशी ड) संस्कृतीद्भव

१६. भाषा ही काणेत्या प्रकारची संस्था आहे?

अ) सामाजिक ब) राजकीय क) धार्मिक ड) आर्थिक

१७. मराठी भाषा कोणत्या भाषेतून निर्माण झाली आहे?

अ) प्राकृत ब) अपभ्रंश क) संस्कृत ड) अर्धमागधी

१८. कोणते संकेतस्थळ मराठीतील पहिले संकेतस्थळ आहे?

अ) मायबोली ब) माय मराठी क) मराठी वर्ल्ड ड) मायभाषा

१९. www म्हणजे होय

अ) वर्ल्ड वाइड वेब ब) विकिपिडीया वर्ल्ड वाईड

क) सोशल वेब वर्ल्ड ड) वर्क वर्ल्ड वेब

२०. जी भाषा आपल्या आईवडीलांकडून प्राप्त होते ती कोणती भाषा असते?

अ) परभाषा ब) मातृभाषा क) शेजारभाषा ड) स्वभाषा

२१. महाराष्ट्राची स्वभाषा कोणती आहे?

अ) कन्नड ब) मल्याळम क) मराठी ड) महाराष्ट्रीयन

२२. 'लक्ष्यभाषा' म्हणजे
- अ) ज्या भाषेत भाषांतर करावयाचे आहे ती भाषा
ब) ज्या भाषेतून भाषांतर करावयाचे आहे ती भाषा
क) अनुवादित भाषा ड) भाषांतरीत भाषा
२३. 'थिअरी ऑफ लिटरेचर' हा ग्रंथ कोणी अनुवादित केला आहे?
- अ) डॉ.स.गं. मालशे ब) लीना सोहोनी क) उमा कुलकर्णी ड) प्र.ना. परांजपे
२४. कार्यक्रमात श्रोते आणि व्यासपीठ यांच्यातील संवादपूल म्हणजे
- अ) सूत्रसंचालन ब) वक्ता क) संयोजक ड) सूत्रसंचालक
२५. उत्तम सूत्रसंचालनासाठीची आवश्यकता असते.
- अ) साधना ब) कष्ट क) ध्वनीक्षेपक ड) श्रोते
२६. भाषांतराचे दोन मुख्य प्रकार
- अ) मूलनिष्ठ व लक्ष्यनिष्ठ भाषांतर ब) छायानुवाद व भावानुवाद
क) रूपांतर व अनुवार ड) अनुवाद व भावानुवाद
२७. जनसंपर्क अधिकारी यांची पात्रता
- अ) बॅचलर ऑफ जर्नालिझम ब) पत्रकारितेतील पदविका
क) बॅचलर ऑफ कला (आर्ट्स) ड) बॅचलर ऑफ वाणिज्य (कॉमर्स)
२८. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन करण्यासाठी कौशल्ये महत्त्वाची ठरतात.
- अ) प्राथमिक भाषिक कौशल्ये ब) श्रवण कौशल्ये
क) संभाषण कौशल्ये ड) लेखन कौशल्ये
२९. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन करण्यासाठी पध्दती वापरतात.
- अ) सर्वेक्षण पध्दती ब) क्षेत्रीय सर्वेक्षण पध्दती क) पाहणी व निरीक्षण ड) मूल्यमापन
३०. प्रकल्प लेखनासाठी अभ्यासक / संशोधक आवश्यक असतो.
- अ) कल्पक ब) जिसासू क) रसिक ड) कष्टाळू

ब) Answer in one sentence

१. भाषांतर म्हणजे काय? व्याख्या लिहा.
२. रूपांतर म्हणजे काय? व्याख्या लिहा.
३. अनुवाद म्हणजे काय?
४. भावानुवादाची व्याख्या लिहा.
५. भाषांतर आणि रूपांतर यातील दोन भेद लिहा.
६. निवेदनाची व्याख्या द्या.
७. सूत्रसंचालनाचे कार्यक्रमनिहाय प्रकार सांगा.
८. कार्यक्रमा संयोजन कौशल्ये कोणकोणती आहेत?
९. सूत्रसंचालकाचे गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
१०. सूत्रसंचालन करताना कोणकोणत्या गोष्टींची तयारी करावी लागते?
११. दूरदर्शनवरील निवेदकाने कोणकोणत्या गोष्टींची दक्षता घ्यावी?
१२. निवेदकाचे कार्यक्रमपत्रिकेतील स्थान काय असते?
१३. निवेदकाने निवेदन करताना कोणती पथ्ये पाळावीत?
१४. कौटुंबिक कार्यक्रम व जाहीर कार्यक्रम यामध्ये काय फरक आहे?
१५. जनसंपर्क अधिकाऱ्याची शैक्षणिक अर्हता काय असावी?
१६. जनसंपर्क कौशल्ये कोणकोणती?
१७. जनसंपर्क अधिकारी कसा असावा?
१८. भाषांतराचे प्रमुख प्रकार कोणते?
१९. भाषांतरकाराला भाषाज्ञान कसे असावे?
२०. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कसे असावे?
२१. कार्यक्रमात श्रोते आणि व्यासपीठ यांच्यातला संवादपूल कोण असतो?

२२. कार्यक्रमपत्रिकेचे महत्त्व सांगा.
२३. उद्घोषणा म्हणजे काय?
२४. प्रकल्पलेखन म्हणजे काय?
२५. प्रसारमाध्यमे कोणकोणती?
२६. प्रसारमाध्यमांची कार्ये सांगा.

क) Short Notes

१. भाषांतराचे स्वरूपविशेष
२. भाषांतराची आवश्यकता
३. भाषांतराची व्यापकता / व्याप्ती
४. भाषांतराचे प्रकार
५. भाषांतराचे महत्त्व
६. अनुवादाचे सद्यःस्थितीत महत्त्व
७. भावानुवादाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये
८. रूपांतर आणि भाषांतर साम्य—भेद
९. निवेदनाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये
१०. निवेदनाची आवश्यकता
११. निवेदनाची तंत्रे—शैली
१२. विविध कार्यक्रमांचे आयोजन—नियोजन—संयोजन
१३. कार्यक्रमानुसार (कार्यक्रमानिहाय) सूत्रसंचालन
१४. आकाशवाणीवरील सूत्रसंचालन
१५. दूरदर्शनवरील कार्यक्रमाचे सूत्र संचालनाचे स्वरूप
१६. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे सूत्रसंचालनाचे स्वरूप

१७. जाहीर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालनाचे स्वरूप
१८. प्रभावी निवेदनाची गुणवैशिष्ट्ये
१९. जनसंपर्काचे स्वरूप व आवश्यकता
२०. जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे
२१. जनसंपर्क कौशल्याची भाषा
२२. माहिती व जनसंपर्क अधिकारी कार्यप्रणाली चे स्वरूप
२३. शासनाचा माहिती जनसंपर्क अधिकारी कार्यप्रणाली चे स्वरूप
२४. विद्यापीठांचा जनसंपर्क अधिकारी कार्यपध्दती
२५. शैक्षणिक संस्थांचा जनसंपर्क अधिकारी कार्य
२६. बँकांचा जनसंपर्क अधिकारी कार्यपध्दतीचे स्वरूप
२७. कंपन्यांचा जनसंपर्क अधिकारी कार्यपध्दतीचे स्वरूप
२८. जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे स्वरूप व आवश्यकता
२९. प्रकल्पलेखनाचे स्वरूप — वैशिष्ट्ये
३०. प्रकल्पलेखनाची तंत्र कौशल्ये
३१. प्रकल्प लेखनासाठी दूरदर्शन कार्यप्रणालीचे स्वरूप
३२. प्रकल्प लेखनाची आकाशवाणीची कार्य प्रणालीचे स्वरूप
३३. व्यावहारिक मराठीत प्रसारमाध्यमांचे महत्त्व
३४. निवेदकाचे गुण
३५. मराठी भाषेतील रोजगाराच्या संधी
३६. प्रकल्प लेखनाचे हेतू
३७. जनसंपर्क अधिकाऱ्यांचे महत्त्व
३८. भाषांतर व रूपांतर

३९. जनसंपर्काची भाषा
४०. निवेदनाची शैली
४१. जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे गुण
४२. भाषांतरातील अडचणी

ड) Short Answer questions

१. भाषांतर म्हणजे काय? भाषांतराचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
२. भाषांतराचे महत्त्व विशद करून भाषांतर करण्यासाठी काय तयारी करा?
३. भाषांतराची आवश्यकता स्पष्ट करून भाषांतराचे आशयानुसार व विषयानुसार पडणारे प्रकार स्पष्ट करा.
४. भाषांतराचे स्वरूप स्पष्ट करून भाषांतराचे तंत्र स्पष्ट करा.
५. 'भाषांतर एक कला' यावर टीप लिहा.
६. 'भाषांतर हे शास्त्र आहे की कला?' सविस्तर लिहा.
७. भाषांतराचे महत्त्व स्पष्ट करून भाषांतरातील अडचणी सांगा.
८. अनुवाद म्हणजे काय? अनुवाद आणि भावानुवाद यांतील फरक स्पष्ट करा.
९. अनुवादाचे स्वरूप स्पष्ट करून अनुवादकाच्या जबाबदाऱ्या सविस्तर लिहा.
१०. निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करून निवेदकाचे गुण लिहा.
११. निवेदनाची आवश्यकता स्पष्ट करून प्रभावी निवेदनाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
१२. सूत्रसंचालन म्हणजे काय? ते सांगून सूत्रसंचालनाचे कार्यक्रमानुसार स्वरूप कसे बदलते ते विशद करा.
१३. सूत्रसंचालनाचे कार्यक्रमनिहाय प्रकार यांवर टीप लिहा.
१४. सूत्रसंचालन करताना कोणकोणत्या गोष्टींची काळजी घ्यावी? ते विशद करा.
१५. सूत्रसंचालकाचे गुण कोणकोणते? ते सांगून सूत्रसंचालनाची शैली कशी असावी? ते लिहा.

१६. कार्यक्रमाचे आयोजन—नियोजन यासंबंधी टीपण तयार करून कार्यक्रमाची परिभाषा / संहिता तयारी कशी कराल? ते लिहा.
१७. कार्यक्रमाची परिभाषा यांवर टीप लिहा
१८. 'कार्यक्रमाची रूपरेषा' याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
१९. जनसंपर्काचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२०. जनसंपर्काची आवश्यकता स्पष्ट करा.
२१. जनसंपर्क कौशल्याची भाषा यावर टीप लिहा.
२२. जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२३. आकाशवाणीवरील मुलाखतीचे संहितालेखन तयार करा.
२४. 'आकाशवाणीवरील कार्यप्रणाली' – वृत्तांतलेखन करा.

इ) Long Answer questions

१. भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून भाषांतराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२. भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून भाषांतराच्या प्रकारांचा सोदाहरण परिचय करून द्या.
३. निवेदनाचे स्वरूप सांगून 'आकाशवाणी' वरील विविध कार्यक्रमांच्या निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
४. निवेदनाचे स्वरूप सांगून 'दूरदर्शन' वरील विविध कार्यक्रमांच्या निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
५. प्रभावी निवेदनासाठी निवेदकाजवळ कोणकोणते गुणविशेष असावेत ते लिहा.
६. विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करताना कोणकोणत्याबाबी लक्षात घ्याव्यात ते स्पष्ट करा.
७. प्रभावी सूत्रसंचालकासाठी कोणकोणत्या गोष्टींची आवश्यकता असते ते स्पष्ट करा.
८. विद्यापीठाच्या माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कोणकोणती कार्ये असतात ते स्पष्ट करा.

१. 'जनसंपर्क' ही संकल्पना स्पष्ट करून जनसंपर्क कौशल्याची तंत्रे सांगा.
१०. शासनाच्या जिल्हा माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कार्ये सांगा.
११. प्रकल्पलेखन म्हणजे काय? ते सांगून प्रकल्पलेखनासाठी क्षेत्रीय पध्दती महत्त्वाची असते सोदाहरण लिहा.
१२. माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे महत्त्व व कार्य विशद करा.
१३. तुम्ही निवडलेल्या प्रकल्पलेखनाचा आराखडा तयार करा.
१४. उत्कृष्ट प्रकल्पलेखनासाठी कोण-कोणती विविध कौशल्ये व तंत्रे वापरावी लागतात ते सांगा.
१५. खाली दिलेल्या उताऱ्याचे इंग्रजीत भाषांतर करा.
१६. खाली दिलेल्या हिंदी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.
१७. आकाशवाणी केंद्राला भेट देवून तेथील कार्यप्रणाली समजून घेऊन त्यावर प्रकल्पलेखन करा.
१८. प्रसारमाध्यमांच्या कार्यालयाला भेट देवून त्यावर आधारित प्रकल्पलेखन / वृत्तांतलेखन करा.
१९. संगणकावर मराठीचा वापर यावर टीपण तयार करा.
२०. व्यवहारात मराठी भाषेचा वापर अत्याधुनिक पध्दतीने करण्यासाठी कोणकोणत्या तांत्रिक गोष्टींचा उपयोग करू शकाल?
२१. अत्याधुनिक तंत्राच्या सहाय्याने मराठी भाषेला असलेले व्यवहारातील महत्त्व व संधी कोणकोणत्या?
२२. मराठी भाषेची व्यवहारातील उपयुक्तता यावर सविस्तर चर्चा करा.